

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

ПРИЙМА АНТОНІНА БОГДАНІВНА

УДК 336

**ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ (на прикладі
Відділення №71/19 ПАТ АБ «Укргазбанк»)**

**Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи
на здобуття освітнього рівня «магістр»**

Тернопіль – 2019

Дипломною роботою за освітнім рівнем «магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Тимошик Наталія Степанівна
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Марущак Леся Іванівна
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

**Зав. кафедрою економіки
та фінансів, д.е.н., проф.**

О.В.Панухник

Захист відбудеться 23 грудня 2019 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії №1 у Тернопільському національному технічному
університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул.
Білогірська 50, навчальний корпус № 10, ауд.143.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Фінансовий план та прогнозування є засобом реалізації фінансової стратегії банку, які є пріоритетними серед низки функціональних стратегій, спрямованих на досягнення стратегічних цілей діяльності банківської установи. Кількість і зміст функціональних стратегій варіюються в залежності від переліку функцій управління. У банківській діяльності до основних функціональних стратегій належать: фінансова, організаційна, маркетингова, технологічна, обліково-аналітична, кадрова. Побудова планів та прогнозів дозволяє передбачувати та враховувати банківським установам поточні й майбутні зміни зовнішнього середовища, а також адаптувати внутрішні фактори фінансової діяльності для свого розвитку і подальшого зростання, що є особливо актуальним у сучасних умовах.

Мета дипломної роботи полягає в тому що, треба визначити, описати, та схарактеризувати фінансове планування та прогнозування банківської установи в сучасних умовах. Для досягнення поставленої мети в даній роботі було виконано наступні **завдання**:

- розглянути особливості фінансового планування в банківських установах;
- визначити складові ефективності системи фінансового планування;
- описати характеристику елементів інфраструктури процесу фінансового прогнозування.

Об'єктом дослідження є фінансове планування та прогнозування банківської діяльності.

Предметом дослідження є фінансові відносини, які виникають у процесі фінансового планування у банку, а також особливості, визначення складових ефективності системи та характеристика елементів інфраструктури процесів фінансового прогнозування.

Методи дослідження. В процесі дослідження, в дипломній роботі в цілому застосовувалися загальнонаукові та специфічні методи: балансовий

метод; декомпозиційний аналіз прибутковості власного капіталу – аналіз ефективності діяльності банку; аналіз динаміки фінансових результатів; статистичного групування і порівняння – при використанні діючих моделей оцінки неплатоспроможності та при аналізі фінансового стану; графічний – для наочного ілюстрування досліджуваних явищ і процесів.

Практична значимість роботи полягає в тому, що окремі практичні аспекти і пропозиції можуть бути використанні для ефективного управління комерційним банком

Інформаційну базу магістерської роботи становлять законодавчі та нормативні акти НБУ, праці вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері фінансового планування та прогнозування, матеріали річних фінансових звітів ПАТ АБ «Укراгазбанк».

Апробація результатів дослідження були розглянуті на III Міжнародної науково-практичної конференції Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота розміщена на 100 сторінках машинописного тексту, в роботі є вступ, шість розділів, висновки, списку використаних джерел складається із 61 джерела. Для наочного відображення результатів дослідження в роботі використано 16 таблиць і 10 рисунків, додатків 14.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** магістерської роботи розкрито актуальність теми дослідження, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також описано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У **першому розділі** «Теоретичні аспекти фінансового планування та прогнозування» представлено теоретичні тези, особливості зарубіжного досвіду і українського.

Сучасні умови господарювання постійно доводять необхідність компетентного планування та прогнозування показників фінансово-господарської діяльності підприємств і фінансових установ з метою підвищення ефективності їх функціонування.

У країнах з розвинутою ринковою економікою вдосконалення інструментів і методів фінансового планування та прогнозування відбувається безперервно, воно має досить велике суттєве значення. Без фінансового планування не може бути досягнутий той рівень управління діяльністю підприємства, який забезпечує йому успіх на ринку, постійне вдосконалення матеріальної бази, соціальний розвиток колективу.

Методи прогнозування і планування весь час розвиваються і удосконалюються. Основною причиною цього є дедалі частіші кризи, особливо у фінансовій і банківській сфері. Іншим фактором, який впливає на розвиток методів планування і прогнозування в банках, стає розвиток інформаційних технологій і професійних програмних продуктів, які застосовуються в сфері банківського бізнесу, що дозволило автоматизувати, спростити та прискорити виконання величезного числа функцій планування і контролю і зробити загальнодоступними аналіз перспектив та прогнозування для підвищення ефективності діяльності банківських організацій

Отже, фінансове планування як суб'єктивний процес розробки і виконання планових завдань має базуватися на об'єктивних умовах врахування дії економічних законів і закономірностей. Вони впливають на встановлення основних напрямків руху фінансових ресурсів, зміст фінансових планів, а також організацію даного процесу. У той же час від наукового рівня фінансового планування, належної його організації, застосування прогресивних видів і методів планування багато в чому буде залежати раціональне використання всіх ресурсів, дієвість економічних важелів, стимулів і в цілому фінансовий стан банківської діяльності.

У другому розділі «Аналіз економічної діяльності ПАТ АБ «Укргазбанк» подано аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності банку та їх аналіз.

Чистий процентний дохід збільшився у 2018 році на 1456782 тис. грн. або на 21,26%, тобто ПАТ «Укргазбанк» отримав більше відсотків від споживачів кредитів, це відбулося внаслідок роздавання кредитів населенню за програмою енергозбереження. Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж додатній але зменшився у 2018 році на 43808 тис. грн., або на 77,24%, це свідчить про невірну оцінку вартості цінних паперів у майбутньому. Результат від операцій банку з іноземною валютою додатній, він збільшився на 43728 тис грн, чистий прибуток у 2018 році збільшився на 140886 тис. грн. або на 22,44%, таке прибутку збитків відбулося внаслідок збільшення прибутковості кредитних операцій банку.

Протягом 2014-2018 років ROA збільшується, тобто віддача від вкладених активів збільшується, і вже у 2018 році вона зростає до 0,935% (рисунок 1).

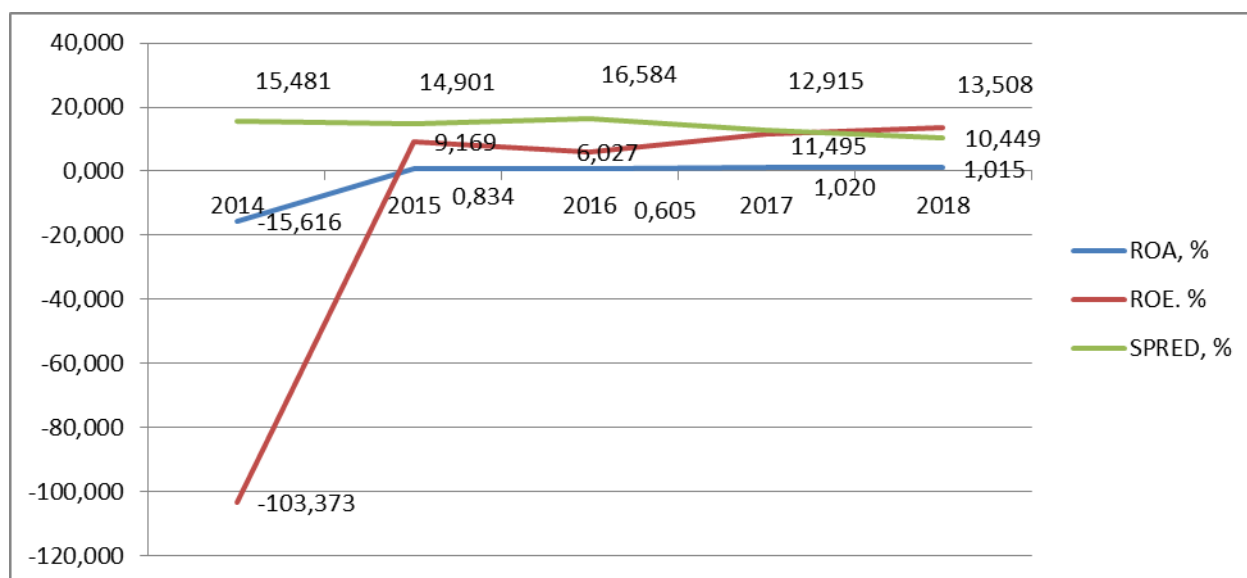


Рисунок 1. Динаміка показників прибутковості ПАТ «Укргазбанк» протягом 2014-2018 років, %

ROE протягом 2014-2018 років збільшується спочатку на 112,541пп за 2015 рік, а потім за 2016-2018 рік – на 4,339пп.

Щодо SPRED – то його динаміка у 2014-2016 позитивна, тобто збільшується прибуток між процентними доходами на одиницю дохідних активів та процентних витрат до пасивів, за якими сплачуються проценти. Протягом 2016-2018 років даний тренд на зниження - тобто відбувається зниження відсоткових ставок за кредитами.

Обсяг власних коштів банку у 2018 році збільшився і станом на 1 січня 2019 року склав 5690,664 млн грн., у тому числі статутний капітал — 1387,000 млн грн.

У структурі власного капіталу найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду займає статутний капітал, у 2014 році – 729.02%, у 2016 році – 380.97% та у 2018 році – 232.57%. Також значну від’ємну частку займає нерозподілений прибуток відповідно -597.81%, -218.52%, -108,55%. Власний капітал досліджуваного банку у 2018 році збільшився на 319,63%.

Банк знизив захист дохідних активів власним капіталом. Якщо у базовому періоді відповідний коефіцієнт має значення 0,32, то у звітному він зменшився на 0,18 і становить 0,14. Це свідчить про те, що власний капітал банку покриває дохідні активи на 14%.

Мультиплікатор капіталу, який характеризує ступінь ризикованості банківської установи у звітному періоді, в порівнянні з базовим, збільшився на 6,69 і становить 13,31. Це говорить про те, що 1 грн. власних коштів банку покриває 13,31 грн. активів.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова стійкість банку недостатньо забезпечена його капіталом, який захищає банк від ймовірних непередбачених втрат приблизно на 14%.

У **третьому розділі** «Шляхи вдосконалення системи планування банківської діяльності в сучасних умовах розвитку»

Доцільність фінансового моніторингу полягає у тому, що з використання єдиної інформаційної бази можна отримати результат на кожний конкретний

період, при цьому з мінімальними витратами часу кваліфікованих фахівців. Ефективність єдиної автоматизованої бази відображається продуктивності діяльності та в покращенні кінцевих показників діяльності завдяки відстеженню та усуненню негативних факторів впливу, а також завдяки виявленню прихованих резервів. Фінансовий моніторинг слугує основою ефективних, обґрунтованих управлінських рішень та коригувань раніше прийнятих рішень при зміні внутрішніх та зовнішніх умов функціонування.

Досить актуальним є дослідження проблем визначення методів, основних принципів і організація самого процесу фінансового планування та його аналіз.

Комплексна модель планування фінансових процесів в банку – це один з напрямів покращення організації фінансового планування.

У **четвертому розділі** «Спеціальна частина» розглянуто особливості банківського ринку в Україні та в досліджуваному регіоні де знаходиться відділення №71/19 ПАТ АБ «Укргазбанк»

В Україні функціонує 76 банків (в режимі ліквідації-82 , виключено з реєстру 57 банків).

В 2014 р. комерційні банки почали отримувати збитки. Найбільш збитковим був 2016 р.(-159,4 млрд. грн.). У 2018 р. ситуація покращилась комерційні банки України отримали чистий прибуток у розмірі 22,3 млрд. грн..

Банківська система України поступово переходить від збиткової діяльності до прибуткової. Прибутки всієї системи концентруються передусім у 25 найбільших українських банків.

У **п'ятому розділі** «Обґрунтування економічної ефективності» розглянуто та проаналізовано ефективність фінансового моніторингу та моделювання банківської системи.

Отримані результати дають змогу зробити висновки про те, що АБ «Укргазбанк» має змогу нарощувати обсяги грошових потоків за рахунок впровадження ефективної системи фінансового моделювання, а також забезпечення комплексної підтримки «зелених» проектів.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях у АБ «Укргазбанк» було розглянуто основні принципи з охорони праці. ». В банку є система оповіщення про виникнення надзвичайних ситуацій, яка автоматично передає інформацію правоохоронним органам, ДС НС.

Також було розглянуто основні заходи захисту від зброї масового ураження.

Тому слід зазначити, що дотримання техніки безпеки та своєчасний інструктаж з дотриманням усіх норм та засобів захисту врази зменшує можливість як травматизму так і летальних випадків на підприємстві або підчас надзвичайного стану.

ВИСНОВКИ

Отже, сучасні умови господарювання постійно доводять необхідність компетентного планування та прогнозування показників фінансово-господарської діяльності підприємств і фінансових установ з метою підвищення ефективності їх функціонування.

Чистий процентний дохід збільшився у 2018 році на 1456782 тис. грн. або на 21,26%, тобто ПАТ «Укргазбанк» отримав більше відсотків від споживачів кредитів, це відбулося внаслідок роздавання кредитів населенню за програмою енергозбереження. Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж додатній але зменшився у 2018 році на 43808 тис. грн., або на 77,24%, це свідчить про невірну оцінку вартості цінних паперів у майбутньому. Результат від операцій банку з іноземною валютою додатній, він збільшився на 43728 тис грн, чистий прибуток у 2018 році збільшився на 140886 тис. грн. або на 22,44%, таке прибутку збитків відбулося внаслідок збільшення прибутковості кредитних операцій банку.

Протягом 2014-2018 років ROA збільшується, тобто віддача від вкладених активів збільшується, і вже у 2018 році вона зростає до 0,935%

ROE протягом 2014-2018 років збільшується спочатку на 112,541пп за 2015 рік, а потім за 2016-2018 рік – на 4,339пп.

Щодо SPRED – то його динаміка у 2014-2016 позитивна, тобто збільшується прибуток між процентними доходами на одиницю дохідних активів та процентних витрат до пасивів, за якими сплачуються проценти. Протягом 2016-2018 років даний тренд на зниження - тобто відбувається зниження відсоткових ставок за кредитами.

Обсяг власних коштів Банку у 2018 році збільшився і станом на 1 січня 2019 року склав 5690,664 млн грн., у тому числі статутний капітал — 1387,000 млн грн.

У структурі власного капіталу найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду займає статутний капітал, у 2014 році – 729.02%, у 2016 році – 380.97% та у 2018 році – 232.57%. Також значну від’ємну частку займає нерозподілений прибуток відповідно -597.81%, -218.52%, -108,55%. Власний капітал досліджуваного банку у 2018 році збільшився на 319,63%.

Банк знизив захист дохідних активів власним капіталом. Якщо у базовому періоді відповідний коефіцієнт має значення 0,32, то у звітному він зменшився на 0,18 і становить 0,14. Це свідчить про те, що власний капітал банку покриває дохідні активи на 14%.

Мультиплікатор капіталу, який характеризує ступінь ризикованості банківської установи у звітному періоді, в порівнянні з базовим, збільшився на 6,69 і становить 13,31. Це говорить про те, що 1 грн. власних коштів банку покриває 13,31 грн. активів.

Отже, можна зробити висновок, що фінансова стійкість банку недостатньо забезпечена його капіталом, який захищає банк від ймовірних непередбачених втрат приблизно на 14%.

Для прийняття ефективного управлінського рішення, потрібно провести фінансовий моніторинг.

Доцільність фінансового моніторингу полягає у тому, що з використання єдиної інформаційної бази можна отримати результат на кожний конкретний період, при цьому з мінімальними витратами часу кваліфікованих фахівців. Ефективність єдиної автоматизованої бази відображається продуктивності

діяльності та в покращенні кінцевих показників діяльності завдяки відстеженню та усуненню негативних факторів впливу, а також завдяки виявленню прихованих резервів. Фінансовий моніторинг слугує основою ефективних, обґрунтованих управлінських рішень та коригувань раніше прийнятих рішень при зміні внутрішніх та зовнішніх умов функціонування.

Досить актуальним є дослідження проблем визначення методів, основних принципів і організація самого процесу фінансового планування та його аналіз.

Комплексна модель планування фінансових процесів в банку – це один з напрямів покращення організації фінансового планування.

АБ «Укргазбанк» включений до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

Банк займає 4-у позицію за розміром чистих активів 6- за обсягом коштів населення , 9- розміром балансового капіталу. В рейтингу стійкості банків від порталу «МІНФІН» АБ «УКРГАЗБАНК» посів 9 позицію. 19- за розміром отриманого прибутку та входить до рейтингу 25 найбільших українських банків.

АБ «УКРГАЗБАНК» має розвинену мережу відокремлених територіальних підрозділів Кількість діючих відділень станом на кінець 1 кварталу 2019 р. становила 248 одиниць. Найбільша кількість відділень зосереджена у Столичному регіоні 46 відділень у свою чергу в Тернопільській області лише 5. Персонал банку складається з висококваліфікованих фахівців та налічує 4187 працівників.

Відповідно до ДФС в 2018 р. «УКРГАЗБАНК» став уповноваженим банком на здійснення розрахунків за митними платежами

АБ «Укргазбанк» активно співпрацює з міжнародними фінансовими установами та організаціями. Зосереджує своє фінансування на еко-проектах.

В Україні функціонує 76 банків (в режимі ліквідації-82 , виключено з реєстру 57 банків).

В 2014 р. комерційні банки почали отримувати збитки. Найбільш збитковим був 2016 р.(-159,4 млрд. грн.). У 2018 р. ситуація покращилась комерційні банки України отримали чистий прибуток у розмірі 22,3 млрд. грн..

Банківська система України поступово переходить від збиткової діяльності до прибуткової. Прибутки всієї системи концентруються передусім у 25 найбільших українських банків.

Завдяки запровадженню фінансового планування банк зможе нарощувати обсяги грошових потоків в розмірі 40%. Це дозволить не лише зберегти але й наростити частку ринку. Запровадження даної моделі є вкрай необхідним для банків, які обрали стратегію нововведень в сфері еко розвитку.

З 2017 році банк щороку вводить в дію понад 30% нових потужностей відновлюваних джерел енергії, відповідно нарощує потенціал для збільшення грошових потоків. Необхідно лише систематизувати процедуру фінансового планування та прогнозування в банку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Тимошик.Н. Ідентифікація банківських ризиків в системі фінансового планування / А. Прийма, Н. Тимошик // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (5 квітня 2019 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. – Т.1. С.103-105

АНОТАЦІЯ

Прийма А.Б. Фінансове планування та прогнозування банківської діяльності в сучасних умовах розвитку (на прикладі відділення №71/19 ПАТ АБ «Укргазбанк»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2019.

Об’єктом дослідження є фінансове планування та прогнозування банківської діяльності.

Мета дипломної роботи полягає в тому що, треба визначити, описати, та схарактеризувати фінансове планування та прогнозування банківської установи в сучасних умовах.

При виконанні досліджень, залежно від конкретних цілей і задач, використовувались аналітично-графічна формалізація фінансової діяльності комерційних банків, порівняльний аналіз динаміки показників, декомпозиційний аналіз.

Здійснено аналіз основних фінансово-економічних показників банківської діяльності та визначено особливості формування бюджету, здійснена оцінка фінансового стану ПАТ АБ «Укргазбанку»

В обґрунтуванні економічної ефективності визначено, що фінансовий моніторинг слугує основою ефективних, аргументованих управлінських рішень та коригувань раніше прийнятих рішень при зміні внутрішніх та зовнішніх умов функціонування.

АБ «Укргазбанк» має змогу нарощувати обсяги грошових потоків за рахунок впровадження ефективної системи фінансового моделювання, а також забезпечення комплексної підтримки «зелених» проектів.

Ключові слова: фінансове планування, фінансове прогнозування, оцінка ризиків, фінансовий моніторинг, фінансове моделювання.

ANNOTATION

Pryima Antonina Financial planning and forecasting of banking activity under modern development conditions (Department №71/19 PJSC “Ukrigasbank” as a case study) – The manuscript.

Research on obtaining an educational level «Master» in the specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU them I. Puluj. - Ternopil, 2019.

The subject of the study is the financial planning and forecasting of banking activities.

The purpose of the diploma work is to define, describe and characterize the financial planning and forecasting of a banking institution in modern conditions.

In carrying out the research, depending on the specific goals and objectives, analytical and graphical formalization of financial activity of commercial banks, comparative analysis of dynamics of indicators, decomposition analysis were used.

The analysis of the main financial and economic indicators of banking activity was carried out and the peculiarities of budgeting were determined, the financial condition of PJSC "Ukrigasbank" was evaluated.

In the substantiation of economic efficiency it is determined that financial monitoring serves as the basis for effective, reasoned management decisions and corrections of previously made decisions when changing internal and external conditions of operation.

JSB "Ukrigasbank" is able to increase the volume of cash flows through the introduction of an effective system of financial modeling, as well as providing comprehensive support for "green" projects.

Keywords: financial planning, financial forecasting, risk assessment.